TEOZOFIJA

ZAGREB JUGOSLAVIJA

GODINA VI 1933 BROJ 4

Sadržaj:

Contents:

DAN PRIMIRJA

11 novembar 1918 označuje svršetak velikoga rata. Dajte da dan tog primirja bude znak početka PRAVOGA MIRA.

KAKO MOŽEMO UKLONITI RATOVE?

Razumijevanjem i uklanjanjem uzroka.

KOJI SU TO UZROCI?

Strah, nepovjerenje, zavist i pohlepa, to su ti uzroci. Sva ta svojstva postoje u nama, i jer postoje u pojedincu postoje i u čitavoj naciji, koju tvore ti pojedinci.

OTKUD DOLAZE TA SVOJSTVA?

Od sebičnosti. Iz naše individualnosti. Od naših osjećaja, naše razdvojenosti jednog od drugoga. Od naših pogleda na život sa stanovišta »Ti i »Ja«.

Ne postoji »Ti« niti »Ja«! Ima samo JEDAN ŽIVOT, izražen na nebrojeno načina kod svih naroda i u svim stvarima!

Ujedinimo se svi u pripravama za Mir, strogim ispitivanjem svih naših misli i osjećaja. Takovo ispitivanje pokazaće svakom pojedinom u koliko je on sam stvaralac rata.

Sebičnost je rezultat individualnosti, a naši osjećaji rezultat naše razdvojenosti. Ona je uvjetovana sa »Ti« i »Ja« namjesto sa »Mi«!

Tako dugo dok vlada sebičnost u svim našim odnosima, individualnosti, komercialnosti, nacionalizmu i internacionalizmu,

tako dugo ne može biti Mira!

Sebičnost vodi uvijek strahu, pohlepi, zavisti i svadji. Nastojmo brižljivom pažnjom nad našim mislima i osjećajima spoznati i naći sami sebe!

RAT

Napisao Ralph Waldo Emerson

Kakovo značenje ima Rat u svijetu, počevši od najnižih rasa, pa do čovjeka? Nije li jasno, da je Rat izraz velikog i blagotvornoga principa, koji se nalazi duboko u srcu prirode? Koji je to princip? To je samo-pomoć. Priroda usaduje taj instinkt zajedno sa životom i zato svuda u svijetu postoji borba za egzistenciju, otpor protiv opozicije, te nastojanje da se postigne sloboda, majstorstvo, kao i sigurnost stalnoga bivstvovanja. Svakom stvoru ove su stvari postale tako drage, da je on uvijek spreman da riskira i svoj život boreći se za njih.

No iako je taj princip nužno utkan u samo biće svakoga stvora, on je ipak samo jedan od principâ, — iako možda i prvi među njima, — i zato ga pojava drugih instinkta modificira i obuzdava, skrećući njegovu energiju u bezopasnu, korisnu i uzvišenu kolotečinu, i time otkrivajući njegovu konačnu namjenu i svrhu, dok mu na posljetku potpuno ne otstrani njegove pandže. Taj se instinkt samo-pomoći u početku javlja u gruboj i okrutnoj formi Rata, i on tu formu zadržaje tako dugo, dok ostali instinkti nisu još dovoljno razvijeni. Onaj dio čovječanstva, koji se bori i ratuje među sobom, pretstavlja njegov neprosvijetljen i nerazvijen dio. Praznim i neuposlenim umovima treba uzbuđenja,... zato većina dječaka ubija životinje. Borbe s bikovima, borbe pijetlova, kao i boksački mečevi jesu zabave onog dijela ljudskoga društva, kod kojega je razvijena samo životinjska priroda.

Za ljude smirenog i zrelog duha, u kojima ima barem nešto znanja i mentalne djelatnosti, detalji borbe postaju nepodnošljivo dosadni i revoltiraju ih. Ti su detalji slični onim brbljarijama izvjesnih monomanijaka, koje pokadšto srećemo u društvima, a koji s najvećim zanosom govore o konjima. Duhoviti Fontenelle je izrekao mnogo mudrosti, izjavivši: — »Mrzim rat, jer on kvari konverzaciju«.

Ništa nije jasnije, nego to, da je simpatizovanje s ratom znak dječinskog, prolaznog stanja.

Slavni Cavendish, koga su u svoje vrijeme smatrali dobrim kršćaninom, ovako je pisao Lordu Hunsdon, kad se vratio sa jednog puta oko svijeta:

»Septembar 1588. Svidjelo se Svemogućem Bogu, te mi je dozvolio, da obiđem cijelu kuglu zemaljsku, počevši sa Magellanskim Vratima i svršivši sa Kapom Dobre Nade. Na tom putu otkrio sam odnosno prikupio izvjesne informacije o svim bogatim mjestima svijeta, koja su do sada bila otkrivena po kršćanskim narodima. Plovio sam uz obalu država Chile, Peru i Nove Španije, sakupljajući svuda bogati plijen. Spalio sam i potopio 19 brodova većih i manjih. Sve gradove i sva sela, gdje sam se iskrcao, spalio sam i oplijenio.«

I taj dobri Cavendish pobožno započinje taj izvještaj riječima: — Svidjelo se Svemogućem Bogu.«!

U William-ovoj **Historiji Države Maine** čitao sam, da je Assacombuit, poglavica indijanskog plemena Anagunticook, koji je bio poznat kao najokrutniji i najkrvoločniji između indijanskih poglavica, bio poslan u Francusku i ovdje prikazan kralju. Kad je stupio pred kralja, dignuo je ruku u vis i rekao: — »Ova je ruka ubila sto i pedeset neprijatelja vašeg veličanstva na području Nove Engleske.« To se kralju tako svidjelo, da ga je učinio vitezom i naložio, da mu se do njegove smrti isplaćuje penzija od 8 livra dnevno. Ovaj vrijedni čovjek, kad se vratio u Ameriku, započeo je ubijati i svoje susjede i rodake s takovom nasladom, da se njegovo vlastito pleme dignulo protiv njega i bili bi ga ubili, da nije za uvijek ostavio njihovu zemlju.

Naše zgražanje, koje osjećamo, kad čitamo ovakove činjenice, dokazuje, da smo ipak malo napredovali. Cijela historija dokazuje, da se ratovi smanjuju iako tek vrlo lagano.

Duž vijekova (jer ideje djeluju vijekovima nadahnjujući široke slojeve ljudi) pripadnici su ljudske rase napredovali pod tiranijom ove prve brutalne forme svojega nastojanja da postanu ljudima, to jest duž vijekova oni su po svojoj prirodi u mnogo čemu nalikovali divljim zvjerima tigru i vuku, kao i divljacima prašume. Oni su gotovo sasvim iscrpili i dobro i zlo ove forme, požurivajući ovu degradaciju, kako su samo njihovi najveći neprijatelji mogli željeti;... ali svaka stvar ima svoj svršetak, a tako i ova. Vječno klijanje nečega boljega razvilo je nove snage, nove instinkte, koji su bili sakriveni pod ovom grubom i opakom korom. Uzvišeno pitanje: — »Zar ne bi pored mržnje i ljubav mogla postojati?« — nametnulo se po kojoj sretnoj

duši u različitim dijelovima svijeta. »Zar ne bi ljubav bila isto tako dobra ili možda još i bolja, nego mržnja? Zar ne bi mir bio isto tako dobar ili možda još i bolji, nego rat?«

Ta misao nije izum jednoga izvjesnog čovjeka, nego je posljedica razvijanja i dizanja ljudske duše. One od tih duša koje su čiste i jednostavne i koje su u tom razvitku bile prve i najviše, objavile su nam tu misao već davno prije, a sada evo i mi pomalo dolazimo do toga da to spoznajemo i uviđamo.

Sama misao pretstavlja epohu. Činjenica, da je ta misao postala tako jasna, ma i najmanjom broju ljudi, te je mogla postati predmetom nade i molitve, pregovora i diskusija, to je najvažnija činjenica. Rat se nalazi u svojim zadnjim trzajima, a sveopći mir je isto tako siguran, kao i pobjeda civilizacije nad barbarstvom.

Nas samo zanima pitanje: — Kako skoro?«

Posve je prirodno, da se projekat o miru mnogim razumnim ljudima čini utopijom i da se brojni ljudi njemu smiju, a druge opet, da zbunjuju izvjesne praktične teškoće. Oni nam govore: — »To je neko bijedno i dosadno društvo vaše i ne možemo vidjeti, kakova bi korist mogla doći od njega. Mir! Ta mi smo svi miroljubivi sada, ali ako bi nas koji strani narod drsko uvrijedio ili ugrozio našu trgovinu ili još gore, ako bi provalio u našu zemlju, da pljeni i ubija, vi sigurno ne biste željeli, da nas vidite, kako sjedimo i dopuštamo, da nas robe i ubijaju?« Zaboravljate u kakovo doba mi živimo, i precijenjujete ljudske kreposti! Ne uzimate u obzir, da onaj čovjek, koji danas mirno spava u gradovima i selima, puštajući svoju robu, da se prevozi bez straže, i ne zaključavajući noću vrata svoje kuće, može da to čini samo zato, jer zna, da negdje postoje puške, stražari i tamnice, spremni da kazne svakoga, koji bi se usudio, da dira u ono, što je njegovo. Svi dopuštaju, da bi to bila najbolja politika, kad bi cijeli svijet bio jedna crkva, kad bi svi ljudi bili dobri i pošteni i držali se reda i zakona, ali je apsurdno, ako se to želi provesti samo kod jednoga naroda.«

Na to u prvom redu odgovaramo, da vrlo malo računamo s onim prigovorima, koji uzimaju u obzir samo današnje stanje svijeta i da se zanimamo samo za one, koji dopuštaju opću korisnost i neosporivu uzvišenost našegoa projekta. Ono, što je najbolje, to mora postati zbiljom ili drugim riječima, ono, što po svojoj nutarnjoj biti najbolje odgovara prirodi čovjeka, to mora konačno nadvladati sve teškoće i zapreke. Nema nijedne vrednote, koju danas posjeduje ljudsko društvo, a koja ne bi nekada bila isto tako problematična i fantastična, kao ova naša. Tendencija je svakog pravog čovječjeg interesa, da postane njegovom željom i njegovim stalnim ciljem.

Osim toga historija poučava svakoga mudrog čovjeka, neka se pouzdaje u ideje, a ne u časovite prilike. Mi smo svi odrasli, gledajući na oružane čete, tvrđave, ratne brodove i arsenale, pa nam se čini, da ovaj ogroman vojnički aparat,... ovo artiljerija i mornarica,... ovi bedemi i opkopi,... ovo neprestano patroliranje traže,... ovo dizanje i spuštanje zastave, ... ove budnice i mirozovi, ... ove ratničke pjesme i marševi,... da sve to upravo nužno čini jednu tako impozantnu stvarnost, koja neće još stoljeća i stoljeća uzmaknuti pred slabim i skromnim glasovima jedne šačice prijatelja mira.

I tako uvijek dopuštamo, da nam prividnosti tjeraju strah u kosti, a ne vidimo, da sve njihovo značenje ima zapravo svoj korijen u **stanju naše duše. Jer misao je bila ona, koja je izgradila ovu ogromnu ratnu mašinu, a isto tako bit će misao ona, koja će ju uništiti i otstraniti.** Svaki čovjek i svaki narod okružuje sebe onakovim materijalnim aparatom, koji tačno odgovara njegovom moralnom stepenu, odnosno stanju njegovih misli.

Mi se uvijek okružujemo prama našoj slobodi i sposobnosti istinskim slikama sebe sâmih, odraženim u predmetima, bilo to ratni brodovi ili knjige, topovi ili crkve. Stajaća vojska, arsenali, ratna mornarica i aeroplani ne pripadaju čovjeku. Oni samo služe kao kazalo, koje pokazuje, gdje se čovjek sada nalazi,..., kako zao i neobuzdan je njegov temperamenat,... kako loš i ružan je on, kao susjed,... kako neplemeniti su njegovi osjećaji i kako nisko su njegove nade. Ko voli svjetlucanje bajoneta, taj u njihovom sjaju gleda samo ono, što je već prije osjećao u srcu, a to je zavist i mržnja. Tvrdave i skladišta municije gradile su oči hladne, pune mržnje i usne stisnute, pune bijesa.

Odatle posve prirodno slijedi, da svaka, najmanja promjena u čovjeku, svako proširenje njegovih ideja ili ublaženje njegovih osjećaja, mijenja i prilike, koje ga okružuju. Tako na primjer, ako bi čovjeka oduševila nježna ljubaznost prama drugim ljudima,... ako bi on osjetio, da je svaki čovjek po duši svojoj jednak njemu i da bi se on mogao s njime složiti u zajedničkom

radu, kao što lijeva ruka radi zajedno s desnom,... svaki takav osjećaj uzrokovao bi čudesne promjene vanjskih stvari, koje ga okružuju. Kasarne bi se pretvorile u stambene zgrade,... ratni brodovi bi došli u raspremu,... oružje bi rdalo po spremištima,... topovi bi se upotrebili za obrub na cestama, a vojnici bi postali pioniri, koji bi krčili put u nove predjele, da ih privedu civilizaciji i korisnoj eksploataciji.

I tako rat pomalo prelazi u stanje mira. Na izvjesnom stepenu svoga razvitka čovjek se bori,... na nešto višem stepenu on više ne navaljuje, ali je spreman, da se osveti za nanesenu uvredu ili nepravdu; ... na još višem stepenu on ulazi u stanje svetosti;... strasti je nestalo iz njegova srca, njegova se ratoborna priroda pretvorila u aktivni princip liječenja,... on sada žrtvuje sâma sebe i sa pripravnošću preuzima na sebe mučne zadaće odricanja i milosrđa, a ako ga ko napane, on to mirno podnosi i »pruža i drugi obraz«. Njegovo se cijelo biće posvetilo služenju zajedničkoj duši sviju ljudi i zato on više ne zna ni za sebe ni za pojedine.

Otkako se pitanje sveopćega mira nalazi na dnevnom redu, morali su oni, koji su se za nj' zauzimali, slušati razne više ili manje opravdane prigovore. Jedni na primjer umuju ovako: — U pitanju mira treba povući izvjesne granice i razlikovati između ofenzivnoga rata, koji je zločin i defenzivnoga rata, koji je pravedan i dopušten. Jer, ako bismo se zalagali za posvemašnje ukidanje rata, morali bismo biti konzekventni i odustati od samo-odbrane i u slučaju, ako nas neko napane na cesti ili u našem domu. Želite li cijelu stvar tjerati tako daleko? Zar ćete se svoga principa neopiranja držati i onda, ako neko provali u vašu blagajnicu ili ako vaša žena i djeca budu napadnuti i ugroženi pred vašim očima? Ako kažete: — da! — vi ćete samo pozvati razbojnike i ubojice i lako će se naći kakav krvoločni desperados, koji će vam zakrenuti vratom i orobiti vašu imovinu.

Kao odgovor na ove apsurdne napadaje na ekstremnu doktrinu mira, kao što su ovi, kojima su izražene navodne posljedice, želio bih reći, da ovakovi izvodi uzimaju u obzir samo jednu polovicu činjenice. Oni gledaju samo na pasivnu stranu onoga, ko se zalaže za mir i računaju samo s njegovom pasivnošću, ali nijedan čovjek na svijetu nije se još zagrizao za ideju mira i čovjekoljublja samo zato, da bude orobljen i ubijen. Niko u sebi ne razvija duh mučeništva bez neke aktivne svrhe, bez izvjesnog aktivnog motiva ili bez posebne goruće ljubavi.

Ako imate izvjestan broj ljudi, koji su se u svom moralnom odgoju uzvinuli tako visoko, da im u glavi nije ostalo toliko ludosti, da bi se služili oružjem ili da bi komu navijestili rat, onda imate grupu ispravnih, velikih i sposobnih ljudi, koji čine dobro i znaju, što je prava ljubav. Dajte da upoznamo što više takovih ljudi, pa ćete vidjeti, da oni ne će stajati spuštenih ruku i bez odbrane, niti da bježe pred opasnošću. Vi ćete vidjeti, da su to ljudi puni ljubavi, poštenja i istine,... ljudi neobično marljivi, čiji se utjecaj osjeća na daleko i široko i pred čijom energijom i osvjedočenjem sustaje svaka sila.

Kadgod vidite, da koji narod prihvaća nauku mira, vi ćete vidjeti, da se niko ne će naći, ko bi se usudio, da ga poradi toga vrijeđa,... naprotiv takav će narod imati prijatelja u srcu svakoga čovjeka, pa i onoga, koji je nizak i nasilan. Protiv takovoga naroda nijedno oružje ne uspjeva i na nj se gleda, kao na utočište čovječje rase i donose mu se suze i blagoslov čovječanstva.

Što se pak tiče individualnoga postupka u teškim i ekstremnim slučajevima, to moramo reći, da se ovakovi slučajevi rijetko dešavaju dobrom i pravednom čovjeku, a ako se slučajno i dogode, to mudar čovjek ne će utjecati na svoje biće i na svoj postupak time, da već unapred odluči, što će u izvjesnom ekstremnom slučaju uraditi i kako će postupati. Priroda i Bog će ga već poučiti o tom u danom momentu.

Ovdje nam se posve prirodno nameće pitanje: — Kako da ova nova aspiracija čovječjega uma postane vidljiva i realna: ....kako da ona izađe iz carstva misli i ostvari se u ovom materijalnom svijetu?

To se ne može izvesti mišljenjem općenitosti, nego mišljenjem svakoga pojedinca. Za to je potrebno privatno osvjedočenje i privatna žarka i ozbiljna ljubav svakoga čovjeka. Mi svoju nadu polažemo u sve širu spoznaju ljudi, da je upravo sada nastupilo vrijeme, da čovjek izađe iz stanja zvjeri i uđe u stanje čovjeka, koji je podoban, da čuje glas božji, što nalaže đavolima, koji su ga opsjednuli i razdirali, da izađu iz njega, kako bi on mogao, da radi i misli svojim pravim ljudskim umom.

Princip mira ne može se nipošto ostvariti spomoću straha. Njega ne mogu realizirati ili braniti kukavice ili plašljivci. Svaka velika stvar može biti izvedena samo duhom veličine. Čovječanstvo, koje je ratovalo, mora se najprije odgojiti i predo-

biti za stvar mira. ....tek onda će rat izgubiti svoj čar, a mir dobiti svoju vrijednosa i poštovanje. Mir mogu uzdržavati samo smjeli i junačni ljudi, koji su se uzvinuli do visine heroja, koji nosi svoj život u svojoj ruci i zalaže ga za svoj princip, ali koji su u jednom pogledu viši od heroja, jer ne traže život svoga protivnika. To su ljudi, koji su se svojim intelektualnim znanjem ili moralnim razvitkom dovinuli do spoznaje svoje vlastite nutarnje vrijednosti, tako, da više ne mogu svoje vlastito tijelo smatrati toliko vrijednim, da bi se za njegov spas mogli toliko ogriješiti o princip pravednosti i čovječnosti, da bi druge ljude tretirali, kao marvu.

Sporedno je, kako i na koji će se način ovaj cilj milosrđa i svetosti postići i ostvariti. Čovječji um, ako se jednom podvrgne principu mira, lako će naći zgodan način kako da izrazi svoju volju.

Ako će nova generacija biti odgojena tako, da će smatrati nedostojnim, da se bavi strahotama prošlosti i da će se sve više oduševljavati za sve, što je plemenito i uzvišeno, onda će ratu doskora biti odbrojeni dani i ljudska se krv ne će više prolijevati. (Preštampano u interesu mira)

Rad u Ženevi

Sjednice Lige Naroda završene su i Konferenca za razoružanje je odgođena na neko vrijeme. Mnogo se govori o odlasku Njemačke sa Konference, a rezultati Konference potpuno su nas razočarali, ali u isto doba pojavljuje se pojačana aktivnost u pokretu za Mir, pa je nedavno bila velika manifestacija mira u velikoj Dvorani Reformacije pod pretsjedanjem vrlo poznatog pacifiste gospodina W. Martin. Mnogi su govornici govorili o problemu Mira, pa se mnogo povljađivalo Lordu Cecilu. Na koncu se otpjevala himna Mira »Glas svih nacija«. Sastanak je bio tako dobro posjećen, da mnogi nisu našli mjesta.

Dne 19 oktobra održan je sastanak pretstavnika svih religija i spiritualnih pokreta u prilog konference mira pod geslom: »Mir spomoću religije«. Sastanak bio je vanredno zanimljiv, jer je pokazao sve oznake današnjega vremena. Pretsjednik je čitao odlomke posljednjih govora delegata prigodom zaključne sjednice Lige Naroda. U svom pojedinom govoru izražena je misao o potrebi spiritualne orijentacije i moralne podloge za socijalni politički rad. »Treba da učimo žrtvovati se nešto našim idealima; moramo se osloboditi nacijonalne sebičnosti«... »Bez religijozne pomoći takovi problemi neće se nikada riješiti«... »Potreban nam je novi duh ljubavi i svladavanja samoga sebe«... »Želimo spiritualno vodstvo«... To su nekoje od izjava, koje smo čuli na tom sastanku. Jedna se ideja izražavala iz svih tih govora, a to je, da moramo da pojačamo našu spiritualnu aktivnost i da stvorimo neku vrst spiritualnog stanja Lige Naroda iza velikog političkog tijela, tako da mu pomognemo i da ga inspiriramo. Govoreći o slabosti sadašnjega stanja, jedno je bilo jasno: treba da se borimo proti egoizma i krive ideje n a c i j o n a l n e s u v e r e n o s t i, koja uništava tako mnogo plemenitih internacionalnih nastojanja.

Tom prilikom kao pretstavnik »Unije Svjetskog Mira«, govorila sam o tjednu Mira, koji se približuje, kao i o našem »Interreligioznom Udruženju«, koje se sastaje redovito. To je društvo sastavljeno od pretstavnika različitih vjeroispovijesti i spiritualnih pokreta. Izrazila sam mnijenje, da novo doba počinje uvijek sa porodom nove svijesti. Već smo mogli osjetiti njezino pulziranje. Sada su potrebni u svim zemljama spiritualni centri, da priprave čiste provodnice za veliku spiritualnu snagu, koja je iza nas.

Svi nazočni složili smo se u tome, da stojimo na pragu novoga doba; da živimo u vrlo mutnom vremenu, ali da je ono prolazno i da se već može primjetiti svitanje lijepoga novoga Dana. Zato, kao spiritualni radnici, treba da se oslobodimo nedoličnog pesimizma i da odvažno govorimo o svijetlu, što ga zapažamo. Pretsjednik bio je vrlo zadovoljan sa duhom tog sastanka, pa nam reče, da je svuda čuo izraženo isto uvjerenje o dolasku spiritualne obnove Evrope. Upravo se vratio sa turneje, gdje je oko sebe skupio takove grupe, kao što su naše u Parizu, Londonu, Berlinu, Sofiji i Beču. Svim sastancima bio je cilj religijski kongres sa motom: »Mir spomoću religije«. Ali religija je uzeta, kao vrlo široki pojam u smislu nutarnjega Boga, koji živi u svakom srcu, pa je izražaj jednog Božanskoga Života.

Dr. Anna Kamenski.

Svjetski mir

Predavanje, koje je Lincoln Wirt, Sekretar Američkog Nacionalnoga Vijeća za Ukidanje Rata održao nedavno u Hollywoodu u Californiji.

Dajte da danas razmotrimo najistaknutije pitanje našega vremena, pitanje kako da se dokine rat. Možda nam se čini, da ne možemo obuhvatiti tako veliki problem, tako veliko pitanje, tako veliku potrebu, pa stoga ne očekujemo, da ćemo vi i ja moći da učinimo mnogo; ali nam na pamet dolaze riječi, što ih je Plato izrekao prije mnogo vremena: »Individuum je država«. Ako je to tako, onda je Amerika večeras u ovoj sobi; vi i ja smo ta država — Amerika, pa ako vjerujemo u pravu demokraciju, možemo li svoju vladu naći negdje drugdje nego ovdje. Možemo imati svoje pretstavnike, oni su izabrani za određeno vrijeme, a onda idu svojim putem, dok Vlada sama ostaje u srcu i duši naroda, kao individua.

Time upoznajemo razliku između tehnike vladanja političara, i one naroda samoga. Trebalo je mnogo vremena dok smo mogli ispraviti zablude onih, koje izabrasmo da nas zastupaju duž stanovitog roka od dvije, tri ili šest godina. Poradi toga je izvanredno važno za pojedince da se sastaju, vide, da misle zajedno, snuju zajedno zato, da najprije iščiste neki ideal, da ga izgrade, a onda uprave prema jednoj tačci, prema pretstavnicima, prema zakonodavcima ili zakonodavstvu. To je, što ja razumijevam pod novom tehnikom vladanja, a vi i ja otkrili smo veliku snagu, veliku polugu, veliku jakost koju možemo pružati, a to su — naš postojani ideal, naše moćne misli.

Pa ipak je veliko mnoštvo svake zemlje više ili manje bešćutno i indiferentno za velike potrebe čovječanstva i društva. U svakoj zemlji, u svako vrijeme, uvijek je postojao izvjestan krug misaonih ljudi, koji su zapravo upravljali, koji su uređivali poslove koji su mislili svojom glavom i djelovali na druge; pa su oni prama tomu oni, koji su faktično stvarali sudbinu svoje zemlje.

Poradi toga držim, da je od velike važnosti, da zajednički mislimo, da stvaramo odluke u sve većem broju, da izgrađujemo puteve, da sudjelujemo kod izradivanja plana za društvo, za čaovječanstvo, za svijet, osobito u vrijeme, kao što je naše, kad stojimo na raskrsnici najvećih potreba svijeta. Mislim da je istina, da još nikada nije bilo doba, kad su potrebe bile tako velike, a uvjeti tako odmjereni, kao što je to upravo sada. Kao da je sudbina čovječanstva gruda gline, što je vi i ja i drugi sa istim idealima bratstva i mira uzeše u svoje ruke. Mi smo kao bogovi starih vremena. (Ovi ideali i sredstvo svijeta raširili su se na daleko spomoću tehničkih sredstava modernoga vremena, brzim razvitkom znanosti, osobito pak sposobnošću misli da postane univerzalnom, da se propag.ra posvuda u isto vrijeme. A ideja je moćna stvar!) Ideje su, veliki ideali, koje vi i ja širimo. Mi se ne brinemo mnogo, što će biti iz pomagala za proširenje ovih ideala i ljudske rase, za njegov boljitak, za stvaranje vedrije i bolje sudbine čovječanstva; pomagala će se već brinuti sama za sebe. Prije svega naša misao mora biti upravljena na ideju, na volju i viziju cilja. Viktor Hugo je stavio ovu misao u usta dobrom biskupu u »Le Miserables«, kad je ovaj rekao: »Ima samo jedna stvar jača u svijetu od topa, a to je ideja«.

Mislim, da bi bilo dobro, da se večeras malo pozabavimo sa idejom i da govorimo o jazu, koji je nastao između materijalnih i spiritualnih dobara. Izgradivali smo materijalna dobra; upotrebljavali smo topove, — topove koji dakako znače jakost, snagu, — dok nismo konačno došli do svršetka putovanja. Materijalna se dobra ne mogu više razvijati mnogo dalje, ako ne ćemo da propadnemo u ponor uništenja. Ideja materijalna postala je prah, postala je nemoćna, ne djeluje više. Moramo zaći iza fizičke materijalnosti, ako hoćemo, da se prilagodimo novom dobu, ako hoćemo da izgradimo čovječanstvu novu spiritualnu sudbinu onakovu kakova bi ona trebala da bude. Materijalni dan je prošao, ili bi barem trebao da prođe. Vi i ja, i drugi sa istinitim idealima poći ćemo da pomognemo graditi novi dan!

Ako tako uradimo, svanut će nam spiritualni dan veće sreće i to nesamo za nas, nego i za onih milijun i pô djevojaka i žena u Kini, kojima su još danas sputane noge pa za milijun i pô žena u drugim dijelovima orijenta, koje su još sputane u praznovjerje, neznanje, u kaste i koprene — i to nesamo fizičke koprene, već koprene razuma, — kojima su osjećaji sputani isto tako, kao i noge. A kad su osjećaji sputani, onda je sputana i duša. Treba da oslo-

bodimo boli sve ove, kao i mnoge druge, za koje se borimo.

Viktor Hugo bio je prorok. On je vidio dan, kad ćemo odstraniti silu, kad ćemo odstraniti stvari, koje pretstavljaju materijalnu stranu svijeta, kao protivnost spiritualne vrijdnosti života. Promotrite, što je postalo iz topova i drugih pomagala rata. Sjećate se pripovijetke gde Shelley's o nemani iz Frankenstein-a. To je savršena slika ratne nemani, one nemani, što su je narodi izgradili i utuvili sebi u mozak, u misli i za ideje za vrijeme svoje mladosti. Bila je jedna stvar, koju Frankenstein nije mogao umetnuti u svog mehaničkog čovjeka, a to je bila d u š a. Njegov mehanički čovjek nije znao birati između pravog i nepravoga; mogao je jesti, spavati, govoriti; bio je spretan, savršeno spretan; mogao je praviti stvari, što ih svaki čovjek može da pravi, ali nije mogao raspoznavati, što je pravo, a što nepravo. To je bilo ispušteno; spiritualne prirode nije bilo. Posljedica je bila, da se on okrenuo i ubio svoga gospodara, ne znajući, da je počinio gadni zločin. I mi smo se, kao i drugi narodi podvrgli ovomu bogu rata, uložili u nj sav svoj razum, svu svoju vještinu, svu domišljatost, izgradivši tu bezbožnu neman do današnjeg stepena, ali ako produžimo tako dalje, neće li se ona okrenuti i uništi, ti, iskorijeniti svoje stvaraoce? Prije svoje smrti reče Lord Byron: »Ili ćemo dokrajčiti rat, ili će on uništiti nas«. Rat će se okrenuti, kao Frankensteinova neman, ako mi prije toga ne svršimo s njom.

Ali kakvo oružje ima ova ratna neman? U zadnjem ratu bilo je samo 5 vrsta plinova. Nedavno sam razgovarao sa pročelnikom ratnoga kemičkog odjeljenja u San Francisku, a on mi reče: »Sada imamo više nego hiljadu vrsti otrovnih plinova, koje možemo upotrebiti u budućem ratu, a osim toga imademo avijone, koje se spomoću radia može voditi pet stotina milja daleko, da bacaju bombe, trovne plinove na gradove, uništavajući vojsku, brodovlje, ljude, žene i djecu. Najsigurnije mjesto bit će fronta, gdje se vojnik može ušančiti i nositi masku. Opasna i izložena mjesta bit će ona, gdje žive žene i djeca — pozadini. To je nova neman, koju smo izgradili, ne iscrpivši još sve grozote.

Ono, što bih htio, da vam ovdje prikažem jest borba između fizičkog i spiritualnoga ljudskog elementa. Došli smo do raskršća. Moramo se boriti s tom nemani, ili će ona da se okrene proti nama i da uništi cijelu našu civilizaciju.

Ne vidite li, da moramo konačno da svršimo sa fizičkom silom i da unesemo pravo duha? Moramo izaći iz kraljevstva materijalnosti i zamjeniti ga nečim silnijim od sile. V o l j a b r a t s t v a j e s n a ž n i j a o d s n a g e, s l a v n i j a o d r a t n e s l a v e s a k r v a v i m z a s t a v a m a.

S j e d i n j e n e D r ž a v e S v i j e t a su ono, za što mi molimo. Vjerujemo, da su one ovdje u novim vrednotama, vrednotama duha. Ljubav mjesto mržnje, — zakon mjesto rata, — odlučivanje savjetnika oko stola mjesto odlučivanja na bojnom polju, — mostovi između naroda, podignuti na idealima, po kojima će prolaziti anđeli mira, simpatije, razumijevanja, dobre volje, i prijateljstva. Ovi mostovi, mjesto smrtonosnih podmornica, koje se kradu ispod živih veza među narodima i traže priliku, da ih unište i donesu očaj, patnju i smrt.

Hoće li duhovni ideali pobijediti na Ženevskoj Konferenciji? Jesu li nacije dosta zadojene tim novim duhom, da se pouzdaju u snagu misli, govora, ideala, molitve? Mr. Ramsay MacDonald reče: »Pouzdavali smo se u sigurnost oružja, pa smo uvijek imali rat. Ne bismo li mogli poći drugim putem? Ne bismo li se pouzdali u sigurnost mira? Možemo li poći tim putem?« Čuli smo ga, kako je u radiu izjavio: »Ja ću poći tim putem! Ja ću poći tim putem!« A jednom drugom zgodom on je rekao: Ništa vrijedna još nije bilo izvedeno, što prije nije postojalo kao san«. I to je istina, jer proučite li bilo koju veliku stvar iz svjetske historije, koja je pobjedila, naći ćete, da se ona najprije pojavila na jasnom, modrom nebu idealizma i onda silazila sve niže i niže, dok konačno nije prispjela na zemlju. A onda, kao po nekom magičkom preobraženju stvaralačke snage počela je da raste i raste, da postaje sve većom, dok se konačno nije utvrdila kao jedna od velikih rezultanata razumne čovječje volje.

*

Duž čitave historije nižu se krvave bitke, jedna za drugom. Čovječanstvo je bilo tako necivilizovano, te nije nikada našlo koji drugi put za rješavanje sporova, nego da ubija mlade ljude, uzimajući ono, što narod ima najljepšeg da dade i žrtvujući to na oltaru straha i častohlјeplja, jer su to najjača poticala na rat. Dva milijuna najboljih engleskih ljudi pokopano je pod makom Flandrijskih poljana! Gdje su pjesnici, gdje državnici sutrašnjice? Gdje su mislioci, gdje divovi industrije sutrašnjice? Mrtvi su! Oni dođoše iz sviju krajeva naše zemlje. Manje vrijedni, manje fizički spo-

sobni ostadoše kod kuće da se brinu za napredak rase! Duž čitavih stoljeća najsposobniji mladi ljudi (milijuni od njih neoženjeni, bez potomaka) odoše na bojno polje, da budu ubijeni. Upravo je čudo, što danas nismo rasa tjelesnih i duševnih kržljavaca!

Drugo, što dolazi na red, jest cijena rata.

Deset godina iza posljednjeg rata stajao sam pod lipama na Champs-Elysées u Parizu i promatrao povorku »ratnih invalida«. Dvadeset pet hiljada bogalja bivših ratnika! K tome deset milijuna mrtvih, što leže pod zemljom. U to nije uračunato dvadeset milijuna, što umriješe od bolesti i gladi, te dvadeset milijuna ranjenih. Onda dolazi pet milijuna udovica i deset milijuna siročadi — ostatak od sedamdesetpet milijuna ljudskih bića, koja su prošla kroz mlinsko kamenje rata!

A sada o troškovima rata: Razdijelite deset milijuna, što ih ubiše, među tristatrideset sedam biljuna potrošenih dolara, pa ćete dobiti trošak za jednog ubijenog čovjeka. To iznosi 33,759 dolara, dakle više nego 33,000 dolara da se ubije jedan čovjek! Nije li to ludo?! Nije li to besmisleno?! Nije li to barbarstvo?!

Zato pomognite, prijatelji, da izgradimo nebo i zemlju novoga oblika, da se predamo svom svojom voljom, svim mišljenjem svojim i svim riječima svojima velikom djelu, da narodi prestanu slaviti rat, da prestanu polagati bilo kakovu vrijednost u rat. Ulagalo se toliko vrijednosti u nj, slavilo ga se toliko, njemu se pridavalo viteštvo, čast i najviša moralna vrijednost. Oni i mi vidjeli smo samo masku ratne nemani; zbacimo je!

Dopustite, da citiram prekrasnu pjesmu Richarda Le Gallienne »Iluzija Rata«:

Rat,
Taj užas!
Pa ipak koja draž,
Kad četa drumom odmjereno stupa
Uz bubanj i uz trube zvuk. Zaboravljam
suzne oči udovica, zaboravljam
skršene majke stare i sve ono
krvavo bezdušno klanje.

Bez duše — al vedra mi glazba
ko napitak slatki udara u glavu,
slatka kao smrt,
a noge mi počinka željne odvažno stupaju,
jer tamo zove trublje glas,
pa ne marim za život vas.

Suze mi vlaže začuđene oči
I srce mi puno hoće da pukne.
A ipak je sve to iskićena laž,
Uz bubanj i trublju tek varavi san.

O, nije li bezbožnost,
Kad glazbom prikrivaju užas taj,
što ponosno stupa
Ko kraljica neka,
koja po bašči slave ponosno šeta
Da dobri ljudi uzljube ono, što zapravo
mrze?!

Vještino, ti prikriti znaš tol'ke infamije,
al' najstrašnija od svih je ova.
Istrgni trublju, nek utihne bubanj,
Pa pokaži svijetu neman kakva zaista jest!

Jesmo li mi tome dorasli? Možemo li ma i u daljini zamisliti sebi mir na zemlji?

Dajte da najprije proučimo temeljna načela. Nisu li to ova: Začetnik rata je mržnja; začetnik mržnje je strah; začetnik straha je sumnja; začetnik sumnje je neznanje.

Prema tomu je prvi korak svjetskom miru, da se odstrani neznanje. Upoznajmo svoga susjeda, bio crn, smeđ, žut ili bijel, bio on vrijedan naše ljubavi ili ne; spoznajmo i za njegovog tijela — dušu i otkrijmo viziju božanske slike u svemu.

Uzrok ratu je mržnja. Zato, ako hoćemo da uklonimo rat iz svijeta, moramo početi gojiti spiritualnost i izražavati sveopće Bratstvo!

Dr. Annie Besant kao borac za Mir

Ma s kojega gledišta promatrali mi osobnost Dr. Annie Besant uvijek se ona izdiže iznad prosječne razine običnoga čovjeka. Sve, što je poduzimala, bilo je veliko i nosi biljeg nečega, što se ne da utisnuti u okvir djelovanja svagdašnjega prosječnog čovjeka. Bila je Teozof, nadahnuta »Božanskom mudrosti«; uronila je u bit života, da rasvijetli zakone koji vladaju cijelim bivovanjem kao takovim, — tako, da sva zla uzmogne iskorjeniti upravo primjenjujući te zakone jednako u svakidanjem životu kao i u djelima širokoga opsega.

Mnogo se je bavila politikom, te je svojim djelovanjem u politici uvijek nastojala da pomogne i olakša život onima koji su potlačeni i izrabljivani. Mnogo ima pokreta reforma u kojima je radila Dr. Annie Besant. Bila je dugo poznata kao gorljivi pomagač ženskog prava glasa, a Liga Društva Naroda bila je uvijek od nje potpomagama, jer čvrsto vjeruje u poziv te Lige. Ali glavni rad njen na polju politike odigravao se u Indiji i za slobodu Indije. Kad je prvi put 16 nov. 1893 stupila na tlo Indije obuzeo ju je osjećaj da je tu njena domovina, i ona je vjerno služila toj svojoj duhovnoj domovini boreći se svim silama za njen boljitak.

Čudesno je bilo njeno znanje stare filozofije, a još čudesnija ljubav za isčezlu veličinu Indije i sve njezino nastojanje išlo je za tim da podigne nisko stanje u kojem se nalazila Indija. Mnogi od starije generacije Indije posvjedočiće kako su im se često oči orosile, slušajući njen opis stanja u koje će Indija doći — jednog dana u budućnosti. God. 1898 okupi oko sebe nekoliko uglednih Indijaca da zajedno s njima radi na preporodu njihova naroda, te utemelji centralni hinduski zavod u Benaresu. U tom radu obilno su je pomagali indijski knezovi i plemstvo i sjajna družba radnika i pomagača učinila je zajedno sa Dr. Annie Besant, — da je taj zavod postao uzorom odgojnog zavoda i kasnije jezgrom hinduskoga Sveučilišta. Isti taj zavod podjeljuje dr. Annie Besant u znak osobite počasti i priznanja njenih zasluga za indijski uzgoj čast »Doktora književnosti«.

Kasnije osnuje »Društvo za širenje narodnog odgoja« u svrhu da se potpuno preudesi odgoj u čitavoj Indiji. Gotovo svi vodje političkih stranaka bili su članovi tog društva.

Često je ponavljala da je stupila u politiku samo zato da spasi mladež Indije. Vidjela je kako na tu mladež sa visokim duševnim kvalitetama, koja je gorila od silnog patriotizma sve više utiče ekstremna nauka o nasilju bengalskih anarhističkih revolucijonaraca. A Dr. Besant zastupala je politiku mira i metodu zakonskog rješavanja sporova, koji su nastali medju narodom i vlast'ma.

Tako je stupila u političku arenu 1913. Bila je sjajni organizator, borac i radnik i postigla je velike uspjehe i promjene za dobro Indije. Započela je izdavanjem tjednika, kasnije dnevnika kojemu ime »Madras Standard« promjeni u »New India«. Naučila je indijske novinare — što prije nisu znali — pisati snažne uvodne članke: osudjivati djelatnost vlade, a ipak držati se u granicama zakona t. j. uvela ih je u metodu kritike karakteristične za londonski »Times«, jake uvjerljive, na temelju činjenica — a nikada sitničave. Njeno prvo djelo je bilo da ujedini obje sekcije indijskog narodnog kongresa, koje su bile nesložne u nekoliko važnih točaka programa, te je izgledalo, da ih je nemoguće složiti. Dr. Besant je uspjelo sjediniti ih na zajedničkoj bazi pod nazivom »All India Home Rule League«.

Jezgra tog »Home Rule-a« jest: »Da Indija bude suverena nacija u svojim granicama, da prizna najvišu vlast »Imperijsku Krunu«, ali da u Indiji bude svako slobodan — kao što je svaki Englez slobodan u Engleskoj.«

Kratko iza toga njenog istupa, koji dokazuje koliko je vjerovala u zrelost indijskog naroda da sam sobom upravlja, bukne rat. Britanska vlast nije sa simpatijom gledala njeno djelovanje, pa iako su sami britanski činovnici bili uvjereni, da je Dr. Annie Besant jedan dalekovidni političar i vodja — a nikako agitator koji stvara nemire, ipak je bila 1916. izagnana od uprave grada Bombaya, a 1917 internirana u Madrasu. Silna uzbuna nasta radi toga u Indiji i ona je postala za neko vrijeme živi simbol »Majke Indije«, a u patriotskom zovu »Bharat Mata, — kijai« — što znači: Pobjeda majci Indije«, bilo je toliko oduševljenja, kao nikad prije ni za jednoga vodića nacionalne stvari.

Čim je opet došla na slobodu val ushita bio je toliki, da je izabrana pretsjednicom Nacijonalnog Kongresa.

Tri godine kasnije izgubi svoj utjecaj medju Indijancima, kad je Gandhi započeo svoju propagandu »Pasivnog nepokora-

vanja« protiv britanske vlade. Oni se nisu nikad mogli složiti u metodama borbe, iako su oboje željeli isto, t. j. slobodu indijskog naroda. Dr. Annie Besant nije nikada bila za to, da se ruši zakon — nego da se loši zakon zamijeni dobrim. Borila se u tom pravcu protiv Gandhia, ali ga je duboko štovala, kao čovjeka, koji živi potpuno svetim životom.

Ni britanska vlada, ni indijska javnost nisu shvatile njene politike. Vlada ju je prekoravala, da joj krši autoritet, a Indijci su je prekoravali, da pomaže vladi. A ipak je njena politika bila samo »Za Indiju« bez obzira na to, dali krši svoju popularnost kod Indijaca pomažući britansku vladu, ili dali je krivo vladi, ako otvoreno otkrije koju njezinu nepravdu. Unatoč tome imala je krasnih uspjeha u svom radu, što je najbolji dokaz, da i u politici može da vlada iskrenost i istinitost.

Kad je današnji potkralj Indije 1924. napustio svoju službu kao gaverner Madrasa, napisao joj je u oprosnom pismu slijedeće karakteristične riječi: — »Vi ste me kritizirali, kad ste držali da nemam pravo. Velikodušno ste me potpomagali, kad ste držali da sam u pravu. Ja držim, da bi čovjek lakše podnosio život, kad bi svi političari tako pošteno i pravedno sudili«. A to je najljepše priznanje, koje sebi zamisliti možemo za čovjeka — političara.

Zlatno pravilo Gospoda Buddhe

Buddha reče svojim učenicima:

— »Ma kako ljudi govorili o vama,... bilo pristojno ili nepristojno,... bilo prijazno ili grubo,... bilo mudro ili ludo,... bilo ljubazno ili zlobno,... vi morate, moji učenici, da sebe ovako uzgajate: — Naše mišljenje mora ostati neokaljano i opaka riječ ne smije izmaknuti iz naših ustiju. Prijazni i puni samilosti ostat ćemo uvijek. sa srcem punim ljubavi i ne gajeći tajne mržnje. Dotičnu pak osobu okupat ćemo u snažnoj struji svojih ljubavi punih misli, a zajedno s njom obujmit ćemo i ispuniti čitavi veliki svijet mislima ljubazne prijaznosti, široke, pune, beskrajne, u kojima nema zlobe ni neprijateljstva. — Ovako treba da sebe uzgajate, moji učenici!«

Jedinstvo

»Pogledaj gore, o Lanoo! Vidiš li jedno svijetlo ili bezbrojna svijetla iznad sebe, da svijetle u tami ponoćnog neba?«

»Osjećam jedan, Plamen, o Gurudeva, a vidim bezbrojne neodijeljene iskre, što svijetle u njemu.«

»Dobro si rekao. A sada pogledaj oko sebe i u sebe. Osjećaš li, da je ovo svijetlo, što gori u tebi bilo u čemu različito od svijetla što gori u tvojoj braći ljudima?«

»Ono nije ni u čemu različito, ma da se uznik nalazi u okovima Karme i ma da njegova vanjština dovodi onoga, ko ne zna, u zabludu, da kaže: —' Tvoja duša i moja duša'.«

(Tajna Nauka I—145)

Mir — unutra i izvana

Često se postavlja pitanje: — Može li se postići svjetski mir i ako da, na koji način?«

Moj odgovor glasi:

Ako će svako od nas svim silama i bez prestanka raditi na tom, da svoje srce očisti od svakog traga srdžbe i mržnje prama ljudima ili licima, za koje misli, da su ga uvrijedile ili ražalile, tada ćemo na svoje začuđenje vidjeti, da je u čitavom svijetu zavladao mir.

Dr Annie Besant.

„Loža Sava"

Izmedju sedmoro tipova loža Teozofskoga Društva u Zagrebu »Loža Sava« ima svrhu i zadaću, da radi za svjetski mir, da osnuje snažni centar u Srednjoj Evropi za ozdravljenje naroda. Njen cilj jest: osposobiti nas, da postanemo za vrijeme prelaza svjetske krize uravnotežena, hrabra, postojana i optimistička grupa, koja će utrti put za ostvarivanje viših ideala za preporod u novo i bolje doba, koje dolazi.

Rad se provodi u dva pravca:

I. Nastoji se, da se u članovima razviju sposobnosti, koje su potrebne za pionire novoga doba t. j. Prosvjećenje, Mudrost, Razumijevanje, Saradnja i Snaga za Izgradnju.

II. Nastoji se, da se članovi zainteresuju za napredne misli i rad širom svijeta, kako bi se naše nastojanje združilo u jednu snažnu manifestaciju želje za smirenjem i harmonijom.

Taj se rad proučava u Loži sa Teozofskoga Gledišta. Mi stoga pozivamo sve, neka se na svom životnom putu pridruže nama i saradjuju u ovom poslu za novo doba. Magdje mi bili i ma koji posao radili izmjenjujemo nerpekinuto strah sa hrabrošću, pesimizam sa optimizmom, nesklad sa razumijevanjem, kritiku što razara sa mislima i riječima konstruktivnoga rada.

I tako će članovi istomišljenici pokušati da pokažu u svijetu, da je Teozofija ožitvotvorena činjenica i snaga, kojom svi možemo promijeniti ovaj današnji svijet.

Nastojat ćemo Braćo, da tminu, koja se očituje kao prolazna kriza, raspršimo i u »triumfalnom pjevu« da se uzdignemo iznad našeg nižeg »Ja«, slaveći tako snagu života.

»Neka svijetlo sja!«

Od člana »Lože Sava« Dr. Anne Kamensky, Ženeva, primili smo izvještaj »Unije za Svjetski Mir« iz kojega se može zaključiti kako je veliko nastojanje u cijelom svijetu da se uzdrži mir. Ovdje donosimo taj članak u izvatku:

»Radujem se što sam saznala da se u nekojim zemljama vrši rad za mir duž čitavu godinu, nipošto samo u Novembru (od 4—11) za vrijeme nedjelje mira. Na pr. u Kini (Tientsin), osnovana je internacijonalna grupa žena, koja je uzela sebi za zadaću da proučava problem mira redovno. Članice sastaju se svake sedmice te održavaju predavanje ovih naziva: Žena i Mir, Religija i mir, majka i mir, muzika i mir, medicina i mir, Nobel i nagrade za mir, vijesti starih spomenika. Iza predavanja slijedila je diskusija a pokašto i koncerat.

U Karachi (Indija), mladi ljudi aktivno su sudjelovali na pr. kao Skauti. Izdalo se više serija vrlo korisnih knjižica kao: »U što vjerujemo«, »kako radimo«, »Svjetski Mir«, »naša odgovornost za mir ili rat«, »kako da uklonimo rat«.

U Engleskoj i Americi ima grupa, koje se sastaju nedjeljno šta više dnevno u svrhu meditacije o Svjetskom Miru, a taj je vrlo važan.

U Ženevi, ima grupa sastavljena od pretstavnika jedanaestero različitih religijskih i duhovnih pokreta koja je svakoga tjedna duž pet godina vršila meditaciju za Svjetski Mir, te se sada razvila u »Interreligijsko Društvo«. Organizovalo se za vrijeme nedjelje mira mirnu uru, prigodom koje izvodila se sveta muzika i čitali, recitovali ili pjevali reci iz Svetih pisama, a konačno se svršavalo meditacijom za Svjetski Mir u šutnji. U nazočnosti lica mnogih vjerskih ispovijesti i pokreta na zvuk gonga provodila se duboka i svečana šutnja duž 10 minuta. Bio je to divni početak za Nedjelju Mira. Mislim da bismo trebali uznastojati oko toga da imamo u svakoj zemlji barem jednu takovu meditacijsku grupu, što bi ujedno bila i za zajednički studij svjetskih problema i njihovih različitih aspekata. Unija za Svjetski Mir treba ujedno da omogući duž čitavu godinu po nekoliko javnih predavanja. Ove se godine održavalo niz takovih predavanja u Ženevi, Parizu i Brisellu, uz brojni odaziv javnosti.

Poželjno bi bilo da se urede razgovori i diskusije pod nazivom »Rat ili Kolaboracija?« Voditi bi ih se moglo na slijedeći način:

1 Što je rat: bojno polje ili način mišljenja?

2 Što je mir: neratovanje ili naš stav prema njemu?

3 Da li je fizičko razoružanje garancija mira?

4 Što se misli pod moralnim razoružanjem?

5 Što se misli pod internacijonalnom kolaboracijom?

Treba li da se istok i zapad sastanu i nadu u srdačnoj kolaboraciji?

6 Da li je internacijonalni zakon potreban i koja mu je vrijednost?

7 Kako možemo pomoći radu Ligi Naroda?

8 Koji su duhovni temelji mira?

9 Zašto moramo biti optimiste a ne pesimiste, ako želimo pomoći riješenju problema mira?

10 Kako možemo izgraditi duh mira?

11 Da li bi bilo moguće naći na sveučilištima posebnu katedru za »Znanost Mira?«

Držim da može vrlo da pomogne pacifistima ozbiljni studij ovih pitanja. Potrebno je da se istakne pozitivna i aktivna strana mira i pokaže kako je on pun dinamizma. Bez mira ne može da bude medjunarodne saradnje. Ujedno je najvažnije da se pokaže, kako je rat uvijek rat, i da je gradjanski rat zlo, a često puta i gore od ikojega medjunarodnoga rata. Gdje ima mržnje, ondje ne može da bude konstruktivne djelatnosti. Najveća je konstruktivna energija ljubav, nikako mržnja. Prama tomu neka ne bude klasnoga rata već klasne kolaboracije. (Preporučila bih vam da proučite shemu kapetana Pepa (Pape-a) o o političkom društvu). Kao zadnje što nije i najmanje opomenula bih sve nas rečenice da je individujski problem, problem svijeta. Dajte stoga da svom snagom poradimo na svom nutrašnjem obrazovanju i kulturi, upravljajući svojim mislima, čisteći svoja čuvstva i upotrebljujući svoju volju za služenje svijetu. Tako ćemo da postanemo »Graditelji Mira i Vitezovi Mira«. Stvorićemo duh mira koji je duh mudrosti, »Ljubav koja zna«, kako to iznosi ruska priča.

Dajte da budemo mudri i smjeli, da budemo neustrašivi u borbi za širenje Svijetla, te će naša ljubav da raspši Tamu svijeta.«

Vaša sestra i prijatelj

Dr. ANNA KAMENSKY
Medjunarodni pretstavnik
Unije za Svjetski Mir.
(2, Rue Cherbuliez, Genève)

DRUŠTVENE VIJESTI

Kao zvonjava za početak akcije mira u ovoj godini odjekivala je svjetska priredba. Dana Životinja, što ju je J. T. D. održalo 4 oktobra 1933 u vezi sa Vegetarskim Društvom, čiji je pretsjednik Dr Ivo Hengster uz lijepi broj ostalih predavača iznio svoj »realni san« isporučujući tok svojih vlastitih proživljaja vizualizujući ih sebi kao blago, vedro, mudro konjče.

Jekom pomenutih zvukova nižu se priredbe »Tjedna Mira«, što ih krug »Sava« Jugoslavenskoga Teozofskoga Društva pruža svoj javnosti za vrijeme od 3—11 novembra o. g. Osim članova društva najljubaznije su se odazvali odlični prijatelji njegovi, član Narodnoga Kazališta gospodja Lucija Ožegović te gospoda profesor Vladimir Stahuljak, Dr Radivoj Valter, Dr Ivo Hengster i Dr J. Gašparac, uveličavajući od prvega časa svojim umnim i umjetničkim darovima duž cijele sedmice veličanstvenu gradnju mira, da je potaknuti milinom nazočnosti Njezina Veličanstva Kraljice naše, koja je upravo ovih dana boravkom svojim u Zagrebu prelijevala čar ljepote mira, predadu Njegovu Veličanstvu Kralju svomu punom odanosti svojom, te uzmogne da snažno krene čitavim svijetom zamah mira ostvarivši ga trajno — zauvijek.

Teozofsko društvo

Pretsjednik: *(pro tempore)* Charles Webster Leadbeater
Tajnik: Ernest Wood, prof.
Potpredsjednik: A. P. Warrington.
Blagajnik: A. J. Hamerster.

Pretsjednikov mjesečnik: The Theosophist.

»Teozofija izlazi 6 puta na godinu — Godišnja pretplata iznosi Dinara 42.— Vlasnik i izdavač: Jugoslavensko Teozofsko Društvo, Zagreb, Mesnička 7, III. kat. — Odgovorni urednik: Dipl. Ing. Božidar Prikril, Zagreb, Vinkovićeva ulica 9. — Tisak Zagrebačke Privredne Štamparije, Margaretska ulica 1. — Za tiskaru odgovara: Juraj Boranić, Mesnička ulica 49.